

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะพลเมืองของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะพลเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อศึกษาระดับทักษะพลเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และเพื่อศึกษาผลการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 7 แผน รวม 20 คาบเรียน คาบละ 50 นาที 2) แบบวัดระดับทักษะพลเมือง จำนวน 25 ข้อ และ 3) แบบทดสอบวัดผลการเรียน จำนวน 50 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะพลเมืองของนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยา ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เชื่อมโยงและระบุปัญหา ขั้นที่ 2 กำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา ขั้นที่ 3 ศึกษาปัญหา ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ และ ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสามารถเสริมสร้างทักษะพลเมือง ด้านการคิดวิเคราะห์และพัฒนาผลการเรียนของนักเรียนได้ ซึ่งจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในแต่ละขั้นของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานพบว่า

ขั้นเชื่อมโยงและระบุปัญหา พบว่า นักเรียนมีความสนใจในสื่อการสอนที่ครูนำมาใช้ ซึ่งประกอบด้วยสื่อวีดิโอคลิปที่มีภาพเคลื่อนไหว สื่อที่เป็นข่าวและบทความทั้งจากสื่อสังคมออนไลน์ และหนังสือพิมพ์ โดยผู้เรียนจะมีความสนใจสื่อภาพเคลื่อนไหวมากกว่าสื่อประเภทข่าวและบทความ โดยเมื่อหลังจากนักเรียนได้ดูสื่อแล้ว ให้นักเรียนวิเคราะห์เพื่อระบุปัญหา ในขั้นนี้นักเรียนสามารถ

แสดงความคิดเห็นได้ค่อนข้างถูกต้อง หากเนื้อหาของสื่อเรื่องใดมีความเกี่ยวข้องกับข่าวที่นักเรียนเคยได้รับรู้มาก่อน หรือมีลักษณะที่เป็นเรื่องใกล้ตัว นักเรียนจะให้ความสนใจและกระตือรือร้นที่จะตอบคำถาม ในขณะที่มีนักเรียนบางคนสามารถตอบคำถามจนนำไปสู่การวิเคราะห์ที่เชื่อมโยงและระบุปัญหาได้อย่างชัดเจน จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้สะท้อนให้เห็นว่าสื่อวิดีโอคลิปที่มีภาพเคลื่อนไหว จะช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจได้มากกว่าสื่อที่เป็นข่าวและบทความ และหากใช้เรื่องที่เคยเป็นกระแสข่าวดังที่สังคมสนใจ นักเรียนจะมีความกระตือรือร้นในการตอบคำถามมาก

ขั้นกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา พบว่า ในช่วงแรกของการกำหนดแนวทางการแก้ปัญหา นักเรียนส่วนมากในแต่ละกลุ่มจะช่วยกันวิเคราะห์แนวทางในการแก้ปัญหา โดยพยายามเสนอความคิดเห็นของตน ซึ่งก็ยังไม่สามารถกำหนดแนวทางได้หลากหลายมากนัก แต่ก็มีสมาชิกบางคนในกลุ่มที่ไม่เสนอความคิดเห็น ซึ่งในสถานการณ์เช่นนี้ครูต้องคอยแนะนำให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ปัญหา โดยการให้ระบุชื่อของนักเรียนไว้หลังข้อความที่ตนเสนอความคิดเห็น อีกทั้งครูจะคอยกระตุ้นความคิดของนักเรียนโดยการยกตัวอย่างประเด็นและแนวทางในการแก้ปัญหา แล้วเขียนไว้บนกระดานในรูปแบบแผนผังความคิด เพื่อที่จะให้นักเรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้สะท้อนให้เห็นว่า การใช้กระบวนการแบบกลุ่มในลักษณะนี้ช่วยให้นักเรียนสามารถระดมความคิดเพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาได้ดี อีกทั้งมีแนวทางที่หลากหลายกว่าการคิดแบบรายบุคคล

ขั้นศึกษาปัญหา พบว่า นักเรียนแต่ละกลุ่มจะเลือกตัวแทนนักเรียนที่มีลักษณะภาวะความเป็นผู้นำสูงสุดในกลุ่มให้เป็นผู้วางแผนเพื่อมอบหมายให้สมาชิกในกลุ่มแบ่งกันศึกษาข้อมูลผ่านเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ตามประเด็นที่ได้จากการกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา โดยครูจะใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดต่อ พร้อมทั้งกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมที่จะใช้ในการศึกษาปัญหา เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ระดมความคิด ค้นคว้าข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างรวดเร็วในระยะเวลาที่มีจำกัด จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้สะท้อนให้เห็นว่า การใช้กระบวนการแบบกลุ่มในลักษณะเช่นนี้ จะช่วยให้นักเรียนแบ่งงานกันทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ช่วยเหลือกันจนได้ข้อมูลที่เพียงพอต่อการรับรู้ปัญหา ทำให้สมาชิกในกลุ่มเกิดความภาคภูมิใจจากการได้มีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม และรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองได้รับมอบหมาย

ขั้นสังเคราะห์ความรู้ พบว่า นักเรียนแต่ละคนได้ค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและจำเป็นต่อการสังเคราะห์ข้อมูล ตามที่ได้รับมอบหมายภายในกลุ่มของตนเอง จากนั้นแต่ละกลุ่มนำข้อมูลที่ค้นคว้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน จากนั้นร่วมกันวางแผนเพื่อสังเคราะห์ความรู้ โดยมีการแยกแยะข้อมูลที่เป็นประโยชน์และน่าเชื่อถือเพื่อจัดเก็บไว้เป็นหมวดหมู่ จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้สะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนมีการนำข้อมูลที่ค้นคว้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลภายในกลุ่มของตนเอง แล้วคัดเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา อภิปรายผล และสังเคราะห์ความรู้ที่ได้ จนนำไปสู่การ

สังเคราะห์ความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและส่วนมากสอดคล้องกับแนวทางในการแก้ปัญหาตามที่
ได้กำหนดไว้

ขั้นสรุปและประเมินค่าของคำตอบ พบว่า นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปผลงานของกลุ่ม
ตนเองและประเมินผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด ตรวจสอบแนวคิด
ภายในกลุ่มของตนเอง และทุกคนในกลุ่มช่วยกันแก้ปัญหาในภาพรวมอีกครั้ง จากการสังเกต
พฤติกรรมการเรียนรู้สะท้อนให้เห็นว่า การที่นักเรียนช่วยกันสรุปผลงานของกลุ่มตนเอง เป็นการ
ตรวจสอบความเหมาะสมและถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับปัญหาที่ได้
ศึกษา ช่วยให้นักเรียนสามารถสรุปความรู้เกี่ยวกับปัญหาที่ศึกษาในภาพรวมได้ทั้งหมด และสะดวก
ต่อการใช้ข้อมูลเพื่อเตรียมความพร้อมในการนำเสนอสำหรับขั้นตอนต่อไป

ขั้นนำเสนอและประเมินผลงาน พบว่า นักเรียนนำข้อมูลที่ได้อาจจัดระบบองค์ความรู้
และนำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย โดยครูได้มีการประเมินผลการเรียนรู้และทักษะ
กระบวนการว่าครบถ้วนตามขั้นตอนของการใช้ปัญหาเป็นฐานหรือไม่ ข้อมูลที่นักเรียนได้นำเสนอ
นั้นมีความเหมาะสม ถูกต้อง และครบถ้วนตามสถานการณ์ปัญหาหรือไม่ จากการสังเกตพฤติกรรมการ
เรียนรู้สะท้อนให้เห็นว่า ผลของการเรียนรู้ของนักเรียนบ่งบอกถึงข้อมูลการนำเสนอที่ได้จาก
การศึกษาค้นคว้า สังเคราะห์ความรู้ และมีการสรุปและประเมินค่าของคำตอบ ตลอดจนการนำเสนอ
ซึ่งผ่านกระบวนการครบทุกขั้นตอนของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และบรรลุตามวัตถุประสงค์
การเรียนรู้ที่ผู้สอนตั้งไว้

จากการวิเคราะห์ผลการทำแบบฝึกหัดและกิจกรรมของนักเรียนในแต่ละแผนการจัดการ
เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่นำสถานการณ์ปัญหามาให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์
ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ความสำคัญ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการ
พบว่า นักเรียนสามารถตอบคำถามที่สอดคล้องกับการหาความสัมพันธ์ของสถานการณ์ปัญหาได้ดี
ที่สุด รองลงมาคือ การค้นหาโครงสร้างของเรื่องราวเพื่อเชื่อมโยงระหว่างผลกระแทกกับการกระทำ
ของตัวละครในสถานการณ์ปัญหา และน้อยที่สุดคือ การคำนึงถึงผลกระทบจากการกระทำของตัวละคร
ที่มีทั้งในระดับต่อตนเอง เพื่อน ครอบครัว สังคม และที่กฎหมายกำหนด สะท้อนให้เห็นว่าจากการ
เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผลของการเรียนรู้ของนักเรียนบ่งบอกว่าเกิดการคิดวิเคราะห์
ความสัมพันธ์มากที่สุด รองลงมาคือ การวิเคราะห์หลักการ และน้อยที่สุดคือ การวิเคราะห์ความสำคัญ

ดังนั้นจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะพลเมือง ซึ่งผู้วิจัย
ประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในแต่ละขั้นตอนของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหา สามารถ
สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสามารถเสริมสร้างทักษะพลเมือง ด้านการคิดวิเคราะห์
เกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเยาวชน อันประกอบด้วย ปัญหาการใช้ยาเสพติด ปัญหา
การเล่นการพนัน ปัญหาการใช้สื่อและเทคโนโลยี ปัญหาพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ปัญหาการ

ทะเลาะวิวาท และปัญหาการไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการพัฒนาผู้เรียน เป็นกระบวนการในการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างทักษะพลเมืองของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ เอื้อต่อการเรียนของตนเองและการทำงานร่วมกับสมาชิกคนอื่นในกลุ่ม ทำให้เกิดการคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์มากที่สุด ส่งผลให้นักเรียนเข้าใจสถานการณ์ปัญหาที่กำหนดให้ เชื่อมโยงและระบุปัญหาจากสถานการณ์ กำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา มีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเยาวชน รู้เท่าทันปัญหาอย่างมีเหตุผล เกิดการเรียนรู้ถึงผลกระทบจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม สามารถนำไปปรับใช้เพื่อหลีกเลี่ยงหรือป้องกันปัญหาในชีวิตจริงได้

2. การศึกษาระดับทักษะพลเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเยาวชน เท่ากับ 3.37 อยู่ในเกณฑ์ระดับดีและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.12 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย คือ นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีทักษะพลเมืองอยู่ในระดับดี

3. การศึกษาผลการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า นักเรียนมีคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนมากกว่าก่อนเรียน และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสามารถพัฒนาผลการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย คือ นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะพลเมืองของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยา สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะพลเมืองของนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยา

ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะพลเมืองของนักเรียน โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เชื่อมโยงและระบุปัญหา ขั้นที่ 2 กำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา ขั้นที่ 3 ศึกษาปัญหา ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ และขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสามารถเสริมสร้างทักษะพลเมือง ด้านการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเยาวชน อันประกอบด้วย ปัญหาการใช้ยาเสพติด ปัญหา

การเล่นการพนัน ปัญหาการใช้สื่อและเทคโนโลยี ปัญหาพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ปัญหาการทะเลาะวิวาท และปัญหาการไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร และพัฒนาผลการเรียนของนักเรียนในเนื้อหาเรื่องปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเยาวชนได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการที่เสริมสร้างทักษะพลเมืองของนักเรียนด้านการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเยาวชน ใช้กระบวนการแสวงหาความรู้อย่างมีเหตุผลเป็นขั้นตอน ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเข้าใจสถานการณ์ปัญหา เชื่อมโยงและระบุปัญหา กำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา มีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเยาวชน รู้เท่าทันปัญหาอย่างมีเหตุผล เรียนรู้ถึงผลกระทบจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม สามารถนำไปปรับใช้เพื่อหลีกเลี่ยงหรือบรรเทาปัญหาในชีวิตจริงได้ มีทักษะพลเมืองในด้านการวิเคราะห์ เห็นความสัมพันธ์ของปัญหา รู้จักการเชื่อมโยงสิ่งต่างๆอย่างเข้าใจ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะพลเมืองของนักเรียน ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 7 แผน รวม 20 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ติดต่อกันตามแต่ละขั้นตอนของกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อความเหมาะสมของเวลาและเนื้อหาการเรียนรู้ อีกทั้งให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนได้อย่างเต็มที่ เป็นการดึงเอากระบวนการคิดของนักเรียนแต่ละคนออกมา เพื่อต่อการพัฒนาความคิดอันนำไปสู่การค้นหาคำตอบของตนเอง

สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, หน้า 8) กล่าวถึงขั้นตอนในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานว่าประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เชื่อมโยงปัญหาและระบุปัญหาเป็นขั้นที่ระบุสิ่งที่ปัญหาที่นักเรียนอยากรู้หรืออยากเรียนและเกิดความสนใจที่จะค้นหาคำตอบ ขั้นที่ 2 กำหนดแนวทางที่เป็นไปได้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนการศึกษา ค้นคว้าทำความเข้าใจอภิปรายปัญหาภายในกลุ่ม ระดมสมองคิดวิเคราะห์ เพื่อหาวิธีการหาคำตอบ ครูคอยช่วยเหลือกระตุ้น ให้เกิดการอภิปรายภายในกลุ่มให้นักเรียนเข้าใจวิเคราะห์ปัญหาแหล่งข้อมูล ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า นักเรียนกำหนดสิ่งที่ต้องเรียน ดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยวิธีการหลากหลาย ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ นักเรียนนำข้อค้นพบความรู้ที่ได้ค้นคว้ามานำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อภิปรายผล และสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานของกลุ่มตนเองและประเมินผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยพยายามตรวจสอบแนวคิดภายในกลุ่มของตนเองคอยตรวจสอบแนวคิดภายในกลุ่มของตนเองอย่างอิสระทุกกลุ่มช่วยกันแก้ปัญหาในภาพรวมอีกครั้ง และขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน นักเรียนนำข้อมูลที่ได้อาจจัดระบบองค์ความรู้และนำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย ครูประเมินผลการเรียนรู้และทักษะกระบวนการ เนื้อหา ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของ

การเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข ซึ่งการจัดการเรียนการสอนมีเป้าหมายเพื่อปรับเปลี่ยนความคิด อันจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ให้เป็นพลเมืองที่ดีตามวิถีประชาธิปไตย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเยาวชนที่หยิบยกขึ้นมานั้น เกิดจากการไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ของพลเมืองที่ดีตามวิถีประชาธิปไตย สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 4-8) ที่ได้ขับเคลื่อนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 และการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ให้ประสบผลสำเร็จตามจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียน โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนด้านความสามารถและทักษะ โดยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ผู้เรียนจะต้องแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ทักษะการคิดขั้นสูง ทักษะชีวิต ทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ตามช่วงวัย สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2551, หน้า 137) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือ ในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย โดยครูอาจนำนักเรียนไปเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริง หรือครูอาจจัดสภาพการณ์ให้นักเรียนเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาหรือฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาาร่วมกันเป็นกลุ่ม เกิดการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จากนั้นร่วมกันสรุปและประเมินคำตอบ โดยนักเรียนจะมีโอกาสเรียนรู้กระบวนการคิดของเพื่อน ทำให้เกิดการเปรียบเทียบทั้งคำตอบของเพื่อนและของตนเองว่ามีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกันอย่างไร ก่อนจะนำไปสู่การสรุปและนำเสนอ ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในปัญหานั้นอย่างชัดเจน ได้เห็นทางเลือก และวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหา รวมทั้งทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนในด้านทักษะการเรียนรู้มากกว่าความรู้ที่นักเรียนจะได้มา ครูจะเป็นเพียงผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และสอดคล้องกับ วัฒนา รัตนพรหม (2548, หน้า 33) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นยุทธศาสตร์การจัดการเรียนการสอนโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์ที่เป็นจริงซึ่งอยู่ในรูปของปัญหาที่จะพบได้ในชีวิตจริงของการปฏิบัติงานตามวิชาชีพที่หลักสูตรนั้นต้องการผลิตขึ้น ทั้งนี้เพื่อศึกษาถึงองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหา ฝึกฝนความสามารถในการแสวงหาความรู้ กระบวนการแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยที่ไม่ได้เน้นการศึกษาเนื้อหาเป็นรายวิชา

ผลการวิจัยดังกล่าวมีทิศทางไปในแนวทางเดียวกับ Cindy E, Hmelo - Silver (2004) ที่ได้เสนอบทความเกี่ยวกับงานวิจัยในหัวข้อ Problem-Based Learning : What and How Do Students Learn ที่สรุปได้ว่าการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีประวัตินานจากทฤษฎีทางจิตวิทยาให้ข้อเสนอแนะการจัดการเรียนของนักเรียนผ่านประสบการณ์การแก้ปัญหา นักเรียนจะได้เรียนรู้ทั้งเนื้อหาและกลยุทธ์การคิด การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาในด้านการมี

ความรู้ที่ยืดหยุ่น มีทักษะการแก้ปัญหา มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีทักษะการร่วมมือกัน มีแรงจูงใจและการอภิปราย ผลงานวิจัยพบว่า ธรรมชาติของการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีเป้าหมายสำคัญ 3 เป้าหมาย เป้าหมายแรกคือ เนื้อหาความรู้ กลยุทธ์การคิด และทักษะการแก้ปัญหา รองลงมา คือ เป้าหมายด้านแรงจูงใจ ซึ่งงานวิจัยส่วนมากเกี่ยวกับด้านการแพทย์และการศึกษาเนื่องจากเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญ

2. ผลการศึกษาระดับทักษะพลเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

จากการศึกษาระดับทักษะพลเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานพบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเยาวชน เท่ากับ 3.37 อยู่ในเกณฑ์ระดับดี เป็นไปตามสมมุติฐานทางการวิจัยที่ตั้งไว้ คือ นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีทักษะพลเมืองอยู่ในระดับดี มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สามารถเสริมสร้างทักษะพลเมืองด้านการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเยาวชนได้ ทำให้นักเรียนมีทักษะพลเมืองอยู่ในระดับดี

สอดคล้องกับ มัณฑรา ธรรมบุศย์ (2545, หน้า 13) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) โดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงเป็นบริบท ของการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา รวมทั้งได้ความรู้ตามศาสตร์ในสาขาวิชาที่ตนศึกษาด้วยการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจึงเป็นผลมาจากกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยความเข้าใจและการแก้ไขปัญหานั้นเป็นหลัก

สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เนตรดาว ใจจันทร์ (2557, หน้า 112-148) ที่ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการพิพาทเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างเสริมความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการพิพาทเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างเสริมความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน โดยมีกระบวนการ 5 ขั้นตอน (PCDCD) ได้แก่ ขั้นที่ 1 ให้กรณีศึกษาหรือปัญหา (Problem Based) ขั้นที่ 2 การค้นหาข้อมูลด้วยตนเอง (Concurrence Seeking) ขั้นที่ 3 การอภิปรายในบทบาทฝ่ายเสนอและฝ่ายค้าน (Debate) ขั้นที่ 4 การสลับบทบาทอีกครั้งหนึ่ง (Change position) และขั้นที่ 5 การร่วมกันสรุปเป็นคำตอบ (Draw conclusion) มีความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน

มีทักษะความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม และผลการวิจัยดังกล่าวมีทิศทางไปในแนวทางเดียวกับ กนกวรรณ ศรีนรินทร์ (2555, หน้า 114-118) ที่ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า การพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับนักเรียน สถานการณ์ และบริบท โดยใช้การจัดการเรียนรู้ให้ปัญหาในท้องถิ่นเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้ อยากเห็น สร้างความรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่มเพื่อแก้ปัญหา หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน การศึกษาค้นคว้าข้อมูลโดยใช้สื่อที่หลากหลาย สร้างความรู้กระบวนการทำงานกลุ่มเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทำงานร่วมกัน ช่วยให้นักเรียนฝึกใช้การคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ สื่อสาร สรุปองค์ความรู้ได้ และผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2.2 ด้านการเสริมสร้างทักษะพลเมือง

ด้านการเสริมสร้างทักษะพลเมือง ผลการวิจัยพบว่า ระดับทักษะพลเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเยาวชนอยู่ในเกณฑ์ระดับดี การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสามารถเสริมสร้างทักษะพลเมืองของนักเรียนได้

สอดคล้องกับ นโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ต้องการให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย จุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนคือ คุณภาพในตัวผู้เรียนที่มีความครอบคลุมในด้านความสามารถและทักษะการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยทำให้ผู้เรียนมีความสุขเป็นคนดี และมีปัญญา เห็นคุณค่าของตนเอง มีทักษะชีวิต ทักษะการคิด สามารถสร้างองค์ความรู้ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการเชื่อมโยงข้อมูล เห็นคุณค่าของการเรียนรู้อย่างมีความสุข มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และสอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ที่มุ่งเน้นในการพัฒนาผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญาและมีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ โดยจะต้องมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร กระบวนการคิด การใช้เทคโนโลยี ทักษะชีวิต สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรีย์ รักการออกกำลังกาย มีความรักชาติ จิตสำนึกต่อสังคมส่วนรวมและประเทศชาติ เข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์

วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จิตสาธารณะ มุ่งทำประโยชน์แก่สังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และสอดคล้องกับ ชรินทร์ มั่งคั่ง (2553, หน้า 48) ที่ได้กล่าวถึงการเสริมสร้างพลเมืองดีว่า จะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้เป็นกลไกสำคัญเพื่อสร้างจิตสำนึกพลเมืองดี โดยอาศัยโรงเรียนเป็นฐานในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี ซึ่งครูผู้สอนคือองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด โดยครูผู้สอนนั้นจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี สะท้อนให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาพลเมืองดีตามแนวพุทธธรรมที่ใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์และการตัดสินใจแก้ปัญหา สามารถช่วยพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลโลก อีกทั้งมีผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

2.3 ด้านการพัฒนาการคิดวิเคราะห์

ด้านการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเยาวชนอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนได้

สอดคล้องกับแนวคิดของ ลักษณะ สรวิวัฒน์ (2549, หน้า 69) ที่ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่า หมายถึงความสามารถในการแยกแยะส่วนย่อยๆ ของเหตุการณ์เรื่องราวหรือเรื่องต่างๆ ว่าประกอบด้วยอะไร มีจุดมุ่งหมายหรือความประสงค์สิ่งใด และส่วนย่อยๆ ที่สำคัญนั้นแต่ละเหตุการณ์เกี่ยวพันกันอย่างไรบ้าง และเกี่ยวพันกันโดยอาศัยหลักการใด เพื่อให้เกิดความชัดเจนและความเข้าใจจนสามารถนำไปสู่การตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549, หน้า 2) ที่ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่า หมายถึงการจำแนกแยกแยะ องค์ประกอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกเป็นส่วนๆ เพื่อค้นหาว่ามาจากอะไร มีองค์ประกอบอะไร ประกอบขึ้นมาได้อย่างไร เชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างไร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการที่พัฒนาทักษะพลเมืองดีของนักเรียนด้านการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเยาวชน ใช้กระบวนการแสวงหาความรู้อย่างมีเหตุผลเป็นขั้นตอน ทำให้นักเรียนพัฒนาการคิดวิเคราะห์ได้เป็นอย่างดี

สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นิรมล ตูจินดา (2559, หน้า 106) ที่ได้ศึกษาอนาคตภาพหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2555 - พ.ศ. 2565) พบว่า การคิดวิเคราะห์และตัดสินใจจากข้อมูลที่หลากหลาย เป็นหนึ่งในคุณลักษณะของผู้เรียนที่สำคัญต่อการสร้างความเป็นพลเมืองที่มีวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้สอดคล้องกับบริบทสังคม และผลการวิจัยดังกล่าวมีทิศทางไปในแนวทางเดียวกับ รัชนิ อุดทา (2552, หน้า 49) ที่ได้ศึกษาการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้การเรียนรู้ที่เน้นปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 1 โรงเรียนบ้านปางสักจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า หลังการเรียนรู้ที่เน้นปัญหาเป็นฐาน การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

นอกจากนี้การเสริมสร้างทักษะพลเมือง ต้องมุ่งเน้นการพัฒนาไปสู่เป้าหมายสำคัญ คือ ทำให้นักเรียนตระหนักถึงการไม่ทำผิดกฎหมาย เคารพและปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด ตลอดจนคำนึงถึงสิทธิในร่างกาย ชีวิต เสรีภาพ ทรัพย์สิน ของตนเอง และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำสถานการณ์ปัญหาให้นักเรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นทั้งต่อตนเอง ครอบครัว เพื่อน โรงเรียน และสังคม เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเยาวชน อันประกอบด้วย ปัญหาการใช้ยาเสพติด ปัญหาการเล่นการพนัน ปัญหาการใช้สื่อและเทคโนโลยี ปัญหาพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ปัญหาการทะเลาะวิวาท และปัญหาการไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร

3. ผลการศึกษาผลการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

จากการศึกษาผลการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า นักเรียนมีคะแนนการทดสอบหลังเรียนมากกว่าก่อนเรียน และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สามารถช่วยพัฒนาผลการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย คือ นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการใช้กระบวนการแสวงหาความรู้อย่างมีเหตุผลเป็นขั้นตอน ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเข้าใจสถานการณ์ปัญหา เชื่อมโยงและระบุปัญหา กำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา มีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเยาวชน รู้เท่าทันปัญหาอย่างมีเหตุผล เรียนรู้ถึงผลกระทบจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม สามารถนำไปปรับใช้เพื่อหลีกเลี่ยงหรือบรรเทาปัญหาในชีวิตจริงได้ ทำให้หลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาผ่านกระบวนการโดยใช้ปัญหาเป็นฐานแล้ว นักเรียนสามารถทำคะแนนแบบทดสอบเรื่องพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเยาวชนได้คะแนนมากกว่าก่อนเรียน

สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กนกวรรณ ศรีนรินทร์ (2555, หน้า 114-118) ที่ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน รายวิชาสังคมศึกษา ส 22101 หน่วยการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการผลิตสินค้าและบริการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า การพัฒนา กิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับ

นักเรียน สถานการณ์ และบริบท การจัดการเรียนรู้ให้ปัญหาในท้องถิ่นเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนอยาก
รู้ อยากเห็น สร้างความรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่มเพื่อแก้ปัญหา หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับ
ชีวิตประจำวัน การศึกษาค้นคว้าข้อมูลโดยใช้สื่อที่หลากหลาย สร้างความรู้กระบวนการทำงานกลุ่ม
เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทำงานร่วมกัน ช่วยให้นักเรียนฝึกใช้การคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ สื่อสาร สรุปองค์
ความรู้ได้ และผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้อง
กับผลการศึกษาของ ภารดี สงวนศิลป์ (2554, หน้า 56-57) ที่ได้ศึกษาความสามารถในการตัดสินใจ
และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม
และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า
ความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบปัญหา
เป็นฐาน มีความสามารถในการตัดสินใจสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับ เอมอร จรัสพันธ์ (2550, หน้า 96-97) ที่ได้ศึกษา
การสร้างชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้สิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม โดย
ใช้รูปแบบใช้ปัญหาเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังจากที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้มีค่า
สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการวิจัยดังกล่าวมีทิศทางไปในแนวทาง
เดียวกับ นัจญมีย์ สะอะ (2551, หน้า 115-116) ที่ได้ศึกษาผลของการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานต่อ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และความพึงพอใจต่อการจัดการ
เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็น
ฐานมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองหลังการเรียนสูงกว่าก่อน
การเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็น
ฐานทุกด้านอยู่ในระดับสูง

จากการดำเนินการวิจัยสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสามารถพัฒนาให้
นักเรียนมีระดับทักษะพลเมืองด้านการคิดวิเคราะห์ความสำคัญ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ และวิเคราะห์
หลักการ อีกทั้งช่วยพัฒนาผลการเรียนสูงให้ขึ้น ตระหนักถึงการไม่ทำผิดกฎหมาย เคารพและปฏิบัติ
ตามที่กฎหมายกำหนด คำนึงถึงสิทธิในร่างกาย ชีวิต เสรีภาพ ทรัพย์สิน ของตนเอง และไม่ละเมิด
สิทธิของผู้อื่น ทำให้นักเรียนสามารถเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาพฤติกรรมที่ไม่
เหมาะสมของเยาวชน อันประกอบด้วย ปัญหาการใช้ยาเสพติด ปัญหาการเล่นการพนัน ปัญหาการใช้
สื่อและเทคโนโลยี ปัญหาพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ปัญหาการทะเลาะวิวาท และปัญหาการไม่
ปฏิบัติตามกฎจราจร รู้จักคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัญหาอย่างเป็นระบบ และพยายามหลีกเลี่ยง

ปัจจัยเสี่ยงที่จะนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผลและนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตจริงได้อย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผู้สอนควรเลือกนำข่าวซึ่งเป็นที่น่าสนใจของสังคม มาปรับเป็นสถานการณ์ปัญหาเพื่อไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจในการทำกิจกรรม สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกและท้าทาย และมีความกระตือรือร้นที่จะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา

1.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะพลเมืองด้านการคิดวิเคราะห์ ควรให้เวลาในการทำกิจกรรมแก่นักเรียนอย่างเหมาะสม มีการยืดหยุ่นเวลาให้นักเรียนได้คิดและปฏิบัติมากขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้ใช้ความคิดอย่างอิสระ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างของสมาชิกในห้อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะพลเมืองของนักเรียน โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ที่เลือกสรรจากสื่อสังคมออนไลน์

2.2 ควรมีการวิจัยการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในรายวิชาต่างๆ

2.3 ควรมีการวิจัยการพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนซึ่งอยู่ในกลุ่มที่เสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

3. ข้อจำกัดในการวิจัย

3.1 ปัญหาที่พบในช่วงแรกการวิจัย กล่าวคือ ในช่วงแรกของการจัดการเรียนรู้ในชั้นกำหนดแนวทางการแก้ปัญหา นักเรียนส่วนมากยังไม่สามารถกำหนดแนวทางได้หลากหลาย และการวิเคราะห์ถึงผลกระทบของปัญหายังไม่ครอบคลุมถึงผลกระทบที่มีต่อตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และสังคม เนื่องจากประสบการณ์ของนักเรียนยังมีไม่มาก จึงต้องใช้เวลาทำกิจกรรมในชั้นนี้ค่อนข้างมาก

3.2 อุปสรรคในการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในแต่ละขั้นตอนต้องใช้เวลามาก ผู้สอนจึงต้องยืดหยุ่นเวลาให้นักเรียนได้คิดและปฏิบัติมากขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้ใช้

ความคิดอย่างอิสระ และฝึกฝนการคิดวิเคราะห์จนนำไปสู่การตระหนักถึงการไม่ทำผิดกฎหมาย เคารพและปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด คำนึงถึงสิทธิในร่างกาย ชีวิต เสรีภาพ ทรัพย์สิน ของตนเอง และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ซึ่งจำเป็นที่ผู้สอนต้องยกตัวอย่างและอธิบายให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ ซึ่งทำให้เวลาการเรียนรู้ด้วยตนเองในแต่ละขั้นตอนของนักเรียนจบครบทั้ง 6 ขั้นตอนนั้นลดลงไปด้วย ซึ่งหากต้องการผลการวิจัยที่ได้ข้อมูลที่ละเอียดมากขึ้น ควรใช้กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาให้ครบทั้ง 6 ขั้นตอน เป็นจำนวน 2 รอบในการเก็บข้อมูล

การแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มได้แบ่งหน้าที่กันแล้ว จะมีนักเรียนบางคนไม่ค่อยให้ความร่วมมือเท่าที่ควร เช่น คั่นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและจำเป็นต่อการสังเคราะห์ข้อมูล ตามที่ได้รับมอบหมายภายในกลุ่มของตนเอง เมื่อได้ข้อมูลเพียงเล็กน้อยแล้วนักเรียนก็ไม่พยายามจะคั่นคว้าเพิ่มเติมอีก ซึ่งมีผลต่อเนื่องมาถึงขั้นสังเคราะห์ความรู้เมื่อแต่ละกลุ่มนำข้อมูลที่คั่นคว้ามามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้มีข้อมูลไม่เพียงพอต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ควรเกิดขึ้นอย่างเต็มประสิทธิภาพ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved